

KlachtenCommissie Onvrijwillige Zorg (KCOZ)

Beslissing inzake de klacht van

<naam klagers>

over

Cello, <locatiennaam>

DE PROCEDURE

<Klagers> hebben namens hun <naam zoon, verder ook te noemen: de cliënt> bij de zorgaanbieder een klacht ingediend over het toepassen van onvrijwillige zorg ex art. 15 Wzd. De KCOZ heeft de klacht op 18 januari 2021 ontvangen.

Namens Cello is een verweerschrift met bijlagen ingediend op 28 januari 2021. Partijen hebben kennis genomen van elkaars stukken.

Op 3 februari 2021 heeft een online hoorzitting voor de KCOZ plaatsgevonden waarbij aanwezig waren:

- klagers en de cliënt, bijgestaan door <naam cliëntvertrouwenspersoon>
- voor de zorgaanbieder: (manager zorg en dienstverlening), (zorgverantwoordelijke en orthopedagoog), (jurist), verder ook te noemen: verweerders. Als toehoorder was aanwezig (kwaliteitsfunctionaris).

FEITEN EN OMSTANDIGHEDEN

De commissie gaat uit van navolgende feiten en omstandigheden.

Op 28 september 2020 is de cliënt kortdurend beperkt in zijn fysieke bewegingsvrijheid ('tegen de grond gewerkt') door twee medewerkers en vervolgens naar zijn kamer begeleid.

Deze toepassing vond plaats in het kader van een onvoorziene situatie als bedoeld in art. 15 Wzd. Deze vorm van onvrijwillige zorg is niet in het zorgplan opgenomen en was nooit eerder ingezet jegens deze cliënt.

Klagers stellen, zakelijk en verkort weergegeven, dat er in deze situatie buitenproportioneel en niet professioneel gehandeld is en dat dit niet zo had mogen gebeuren. Het is nooit eerder voorgekomen dat tegen de cliënt met fysiek ingrijpen opgetreden is. Hij is een zachtaardige jongen en de vaste begeleiders weten hoe ze met hem om moeten gaan als hij boos wordt. De invalkracht die hierbij betrokken was wist dat blijkbaar niet. De cliënt heeft naderhand pijn overhouden aan de fixatie en daar heeft pas weken later een arts naar gekeken. Klagers zijn niet op de in de Wzd voorgeschreven wijze op dezelfde dag ingelicht over het toepassen van onvrijwillige zorg jegens hun zoon, men vertelde aanvankelijk alleen maar dat hij agressief was geweest. Klagers kwamen er pas later achter wat er was voorgevallen en waren hier erg boos over. Zij waren niet tevreden met het bemiddelingsgesprek dat vervolgens heeft plaatsgevonden.

Verweerders stellen, zakelijk en verkort weergegeven, dat de cliënt boos was op een medecliënt, al een vuilnisbakdeksel naar diens hoofd had gegooid en opnieuw op diegene af dreigde te gaan. De cliënt was niet op een andere wijze te stoppen en ging niet naar zijn eigen kamer toen hem dat gezegd werd. Hij zwaaide dreigend met zijn armen in de richting van een begeleider waarna twee begeleiders hem kortdurend tegen de grond hebben gewerkt. Het is juist dat 1 van de twee begeleiders een invalkracht was. Deze invalkracht had voordat hij op de groep ging werken informatie gekregen over de cliënten en de gewenste benadering van hen.

De zorgverantwoordelijke en de Wzd functionaris die tevens arts is zijn ingelicht over het voorval. De gebeurtenis is geanalyseerd en geëvalueerd en er zijn leer- en verbeterpunten uit naar voren gekomen waarvan de belangrijkste is dat invalkrachten ondanks de goede voorbereiding de specifieke begeleidingsbehoefte niet zo goed kennen als de vaste medewerkers. Bij de evaluatie is ook aan de orde geweest dat de betreffende invalkracht in de gevangenis heeft gewerkt en dat dat ten tijde van de gebeurtenissen in de groep bekend is geweest. Dat maakte grote indruk op de cliënten. Het is zeker van invloed op de beleving van de gebeurtenissen.

Dat cliënt naderhand pijnklachten had heeft hij zelf pas weken later kenbaar gemaakt waarna hij door een arts gezien is. Leerpunt hier is dat er na zo'n situatie pro-actief gevraagd en geobserveerd moet worden of er pijn of letsel is ontstaan door de ingreep.

BEOORDELING

De commissie heeft kennisgenomen van de stukken en hetgeen partijen ter zitting naar voren hebben gebracht en overweegt het volgende.

De cliënt verblijft met een VG-ZZP7 indicatie met op een locatie van Cello die is opgenomen in het Wzd-accomodatieregister. De klacht heeft betrekking op onvrijwillige zorg (beperking bewegingsvrijheid) in een situatie waarin het zorgplan niet heeft voorzien en waarover op grond van art. 55 lid 1 sub d Wzd een klacht bij de KCOZ kan worden ingediend.

De commissie constateert dat zij bevoegd is de klacht te beoordelen en dat de klacht ontvankelijk is.

In de wet zorg en dwang is voorzien dat er noodsituaties kunnen voorkomen waarin met een grote spoedeisendheid ingegrepen zou moeten kunnen worden. Ingrepen die noodzakelijk zijn om ernstig nadeel te voorkomen. De in deze situaties toegepaste onvrijwillige zorg moet geschikt zijn om het nadeel te voorkomen en ook niet zwaarder zijn dan noodzakelijk om dat doel te bereiken. Het besluit om deze spoedeisende zorg toe te passen dient schriftelijk te worden vastgelegd. De regel is dat deze schriftelijke beslissing voorafgaand aan de toepassing van de verplichte zorg met verschillende bij de behandeling betrokken personen en met de cliënt wordt besproken. Dat is in de praktijk niet altijd mogelijk. Zeker niet als er onmiddellijk moet worden ingegrepen zoals bij een geweldsincident. De schriftelijke afhandeling dient dan achteraf plaats te vinden. De commissie zal de voorliggende klacht op basis van deze normen beoordelen.

De commissie overweegt dat er op 28 september 2020 een dusdanige escalatie heeft plaatsgevonden dat van de cliënt een reële dreiging uitging richting een medecliënt en/of de begeleider(s). De commissie neemt aan dat er op dat moment sprake was van een onmiddellijke noodzaak tot ingrijpen op de wijze zoals is gedaan om ernstig nadeel voor anderen te voorkomen.

Uit het besprokene ter zitting blijkt dat de spanningen naar de medepatiënt een oude reden had. Patiënten kennen elkaar van een vroegere afdeling en de spanningen dateren nog uit die tijd.

De commissie overweegt dat onvoldoende bekendheid van de invalkracht met de persoon en het gedrag van de cliënt en de daarbij aangewezen bejegeningwijze, een belangrijke, zo niet doorslaggevende rol in de escalatie heeft gespeeld. De spanningen als gevolg van de ontmoeting met de betreffende medepatiënt waren in dat opzicht niet geheel onvoorzien en te voorspellen geweest. Het is aannemelijk dat het incident te voorkomen zou zijn geweest als er met meer kennis van de betreffende patiënten gehandeld was.

De commissie is van mening dat betreffende invalmedewerker hiervan geen persoonlijk verwijt gemaakt kan of moet worden maar dat het op de weg van de zorgaanbieder had gelegen om deze situatie te vermijden.

De commissie verklaart de klacht om die redenen gegrond.

UITSPRAAK

De commissie verklaart de klacht over beperking van de bewegingsvrijheid in het kader van art. 15 Wzd: **gegrond**.

RECHTSMIDDEL

Partijen kunnen, binnen zes weken na de dag waarop de commissie deze beslissing aan partijen heeft medegedeeld (dat wil zeggen: binnen zes weken na de dag waarop de commissie partijen heeft gemeld dat zij deze beslissing kunnen downloaden van het netwerk van de KCOZ), een verzoekschrift indienen bij de rechter ter verkrijging van een beslissing over de klacht (zie artikel 56c Wet zorg en dwang).

Deze uitspraak is vastgesteld op 19 februari 2021 door de voorzitter van de Klachten-Commissie Onvrijwillige Zorg, de heer mr. J.A. Heeren, en de leden mevrouw drs. M. Huizinga (arts verstandelijk gehandicapten) en de heer drs. A.C. Louisse (arts verstandelijk gehandicapten).

mr. J.A. Heeren,
voorzitter

Dit is de geanonimiseerde versie van een uitspraak van de KCOZ. Conform artikel 56b, lid 7 Wzd maakt de KCOZ haar uitspraken openbaar 'in zodanige vorm dat deze niet tot personen herleidbaar zijn, behoudens voor zover het de zorgaanbieder betreft'. De KCOZ maakt haar uitspraken openbaar door deze op de website van de KCOZ te publiceren.